

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztési szállás:
a szentgyörgyútelezre, Kendeffy-ház 487 számánál.
Kiadó hivatal:
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:
Egyvegyedenként 3, félve 6 pfrt, külföldre évenként 4 pfrt.
Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetések minden egyes hirdetés után 10 pkr bérletdíj és minden négyhásabos egy sor után
számítandó 4 pkr beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyzók u. m. előfizetés, hirdetések, reklamációk sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

SZÉTTEKINTÉSEK.

Kolozsvárt, oct. 27-én.

(D) Ez utóbbi évtized egy új eszmére talált szót, melyben egyet ismerünk fel azon ellentétségek közül, melyekbe gyakran elmerül az emberiség.

Ez új eszme a fegyverzett béke.

A kormányok úgy állanak egymással szemközt, mint midőn a párbaft vívók a baj után kez szorítanak egymással; de csak egy szó kellene, hogy a kéz a kézbe kifeszüljön, s a békére szorított kéz azonnal ököllé görbösüljön.

Az uralkodók egy év óta látogatják Napoleont császárt, de a szárdkirályonkezdve Sándor cázáig mindeniknek látogatásában kiritt bizonyos felsőbbség érzete, s Napoleonnak mindig ott maradtatott lelken azon érzet, hogy ő még mind idegen Izraelben.

Ő beékelte magát a forradalom és a dynastiák közé, s e helyzet mindaddig kedvezni fog neki, míg Európásterre a difficültások a kormányok s népek közt ki lesznek egyenlítő, s a forradalmi szellem, melyen most Franciaországban a fojtás Napoleon, mely már Olaszországban végvonaglásait éli, itt végképp kibaland, ott pedig elvégzi szokott cursust, az átmenetelt az idősziaki dynastiából a legitim dynastiához.

Ezt szinte a sors könyvében írva lehet látni, s alig hiszünk embert, ki a mostani helyzetet általában maradandónak hishesse.

Hogy tartós lehet, az valószínű, a fegyveres béke, mely a kormányokat nagy kiadásokra kényszeríti, fűrésztja a népeket, s a dolgokat látvartartja azon biztos kerékvágástól, hol a tisztá béke boldogságával haladhatni előre.

Napoleon császár azalatt keresi a szövetségeket, most nyugaton, majd északon; azonban folytonosan demonstrál két nemzetséggel ellen Európában: u. m. a germán és hun-scyth nemzetséggel ellen.

Ha Napoleon császár demonstratióira, mint politikai céljainak előmozdításaira tekintünk, tisztán láthatjuk, hogy ő dynastiájának jövőjét a latán vagy ha úgy tetszik román elemre (u. m. olasz, spanyol, portugall, oláh sat.), szövetségi

ohajtozását a szláv elemre fekteti. És hogy ő felségének felfogható céljai sokkal könnyebben átmennének, ha most hirtelen a német, török és magyar nemzetséggel eltöröltetnék a föld színeről.

Ezen felfogásra jogosít sok minden, s különösen az, hogy a frankok császára a szent ilonai érmet előszedte, azon nemzettelenségek számára, kik nagybátyja mellétt német véreire támadtak; ezen irányra mutat, hogy legközelebből a katalaunni téren akar fényes emléket állíttatni a magyarok őskirálya Atila ottan vesztett csatájának emlékére! erre mutat, hogy a két oláh fejedelemiség különszakításával akarja enerválni Törökországot, s erre mutat föl azon állóhíd terve a Rajnán át, melyben csak a vak nem lát előkészületet Németország ellen, főként ha visszaemlékezünk, mily szorgalommal tanulmányozta pár év előtt Németország földterületét, s hadi posztóit.

Két három év óta, főként a moldva-oláh kérdés felmerülésével a francia hivatalos sajtó a magyar királyság és nemzet jogainak ignorálása által tüntette ki magát, midőn egy kis nép, évszázadokon át vazalljainkkal, csak amugy osztaták fel a napi politika képzetvilágában országunkat, s a Tiszáig s Tokaj zamatos boráig terjeszték ki projectiókban egy új Daco-Romania határait.

Akár mely pontra tekintünk, mindenütt e két elemet: a németet és hun-scythát látjuk nyomva, körülminázva az új napoleoni politikai hajlamok által. A rokonszenz Dániához, szemben Holstein és Lauenburggal, az olasz piemonti kormányfali kacsinlatások, a sz. ilonai érem, az állóhíd építése Baden és Franciaország közt, melyen át a francia seregök egyszerre ellepelték Németországot, az aldunai fejedelemiség melletti tervek mind erre mutatnak; s ha jól foghatjuk fel azon világpolitikai intentiót, mely az idők méhében forr: Európa hatalma felett az összebarátkozandó latán és szláv propaganda ohajtana osztakozni, és itt gátul csak a germán és török elem áll, sannyiban a magyar a meny nyíben az évszázadok óta nem is inkább rokonszenzénél, mint társatlan és viszonszerű hely-

zeténél fogva mindig a német ség oldala mellett állott. S pedig egy 7—8 milliónyi népesség is nyomatkos, főként olyan, kinek fekete szíjjas huszárait s gyalogait képes volt I-ső Napoleon is a világ legjobb katonái sorában tekinteni; nyomatkos ily kis nép is, s annyit megérdemel, hogy őskirálya vesztett csatájának emlékeül Franciaország dícsőségére egy emlékszóbor állíttassék.

Szerencsénkre azonban a legutolsó francia háborúk egy megragadott rokonszenzvet szűltek a francia és magyar nemzet szívében. És a mit Napoleon császár akar, az nem mindegy azzal, mit a francia nép is akar.

Menjen a történet a maga útján, e nagy dráma szövegét Isten vezérli.

TEMETŐK, HALOTTASHÁZAK.

A magas kormány intézkedései között a temető rendezése és halottasházak építése kitűnő helyet foglal el; amaz, mert egy szépen rendezett temető a nép kegyeletese érzelmét eldödeinek porai iránt kitűnőleg bizonyítja; ez, mert egészsége a halott körül foglalkozó népnek biztosabb alapon lesz, mint az eddigi silány szokás melletti. Mi, kik falukon lakunk, nem igen látunk rendezetttemetőt, pedig a kormánylap 1854-en mindent megtett, megrendelt a temetők rendezésére nézve, a járási cs. k. hivatalok is évenként a kormánylap foglatba vételére nem szűnnek meg serkenteni a helységi előjáróságokat, minnek annyi eredménye vagyon, hogy itt-ott bekeríteni kezdtek a temetőket, itt-ott sorban kezdetek temetkezni. Szóljunk

1. a temetők bekerítéséről. Sok helyen még a temetők kerítésen vannak; mert nem nevezem én kerítésnek azon fél vagy egy öles sánczolat, melylyel sok helyeken a falusi előjáróság és a nép megelégszik; a sánczolás csak is akkor lenne szép és diszes, ha a kormánylapban megrendelt eleven kert növeltetnék a sáncz te-

tején, különben a sáncz csak magára, be szokott omladozni és disznó-turás, s egyéb marha tapodásai ellen nem biztosítja eldödeink hantjait, pedig azok alatt szívünk kincsei nyugosznak. A temető megérdemli a szép kerítést, s ha a nép minden oldalról t. i. előjáróságoktól, miveltebbektől, s különösen a templomi szószékekből gyakran és meggyőződéssig figyelmeztetnek, oktattnak e tárgyban, s önérzelmek leplezettnének le kedves halottai iránt, hamarabb kegyeletese érzelmekre gyuladna az ösök hantja biztosítására.

A holtaknak mindegy, akár tapodják, turják hantjaikat, akár ne; de minden esetben az öök érzelmek sértetnek, midőn kedves halottjaink hantjainak zöldellő virulása nincsen biztosítva, s aztán az ember életében látja által, hogy az ő hantja is éppen úgy nem kíméltetik meg halála után, mi csak a durva, megfásult kebel nem indítja a temető bekerítésére iránt buzgalomra, melytől falu-helyeken nem ritkán lehet ilyen s ehhez hasonló nyilatkozatokat hallani: „nem bánom halálom után, ha kerítés támasztnak is velem.” — Ellenben, — csendes nyugalmat szűl a kebelben egy szép temető látása, midőn tudjuk, hogy a mi hantjaink is a maradék kegyeletese érzelmek által lesznek biztosítva.

A temető a jelen és jövő élet között mintegy közép-pontra uggy áll, megérdemli tehát, hogy minden rongálások ellen biztosíttassék; mert az ember jobb szívvel megbarátkozik egy szépen viruló, s gondos felügyelet alatt levő temetővel, mint egy olyannal, mely a határ közepében az ugar-rendszer csak nem minden változásainak ki van téve. Nem igen szeretjük ugyan a halált, de egy szép temetőben számítva nyugalmunkat, barátságosnak tesszük a halál eszméje, mint ott, hol az ugar változásai közt csak disznók elturkálása és csordák eltapodása által elidomítlanított hantok adják tudtára az emberek, hogy ott azok nyugosznak, kik életükben kedves

SAPHIRA.

Koszorúzott pályamű.

Irtá

HALMÁGYI SÁNDOR.

III.

Szerelm és nagyravágyás.

(Folytatás.)

— Szt! ... nehogy meghallják! Tudom, hogy titkos gyűlést tartottak és Bonceza nagy elkeseredéssel szónokolt Blandrata ellen. Nem szeretném, ha a vajda megtudná. De e hangok! ... mit jelenthetnek ez ujjongó hangok? — mondá Saphira.

S pár percnyi feszült hallgatóság után a szorongó sietség elfojlódo hangján kiáltá:

— Kövessetek! A tűz, mint látom, növekszik. Ide, mellém, Griseldis! ... Márkházi, te is ve-lünk jösz!

Egy perc múlva a megeresztett paripák sebes vágatással ragadák e kis csapatot a város felé.

Természetes, hogy a kiegyenlítés Márkházi és Keserü közt, a váratlan zavar közbejöttével, nem történthetett meg.

Arra még lesz idő, gondolá Saphira, vagy, a mi még valószínűbb, elfeledte az egész kérdést.

Kissé bánta ez lovagunk büszkeségét, s le-

sütvén bekötözött fejét, komoran száguldott előre a csapatka balszárnáján.

Egyenest egy szűk utcának vágta, a mely rendetlenül elszórt, szegényes lakházak közt kanyargott a vár felé, s a hold teljes világánál egészen néptelennek látszott.

— Amott egy öreg ember a kapuban! — mondá Saphira, midőn két-három házat hátra-hagytak. — Várjatok csak, megszólítom!

S kiugratván a sorból, megállította lovát az öreg férfi előtt, a ki holdvilágitotta rozszant kapujában féllábon állott és a kibén nyakába vetett piszkos bőrelőköttőjéről a gyulalejrvári vargák ősapjára lehete ismerni. Hamar megszólította:

— Öreg, miféle tűz az ott, nem lehet tudni?

— Dehogyan nem! Hát azt a vén ördögös írástudót perzselik, boszorka leányával együtt. Ideje is, hogy kipusztítsák már ez ördögfiészket városunkból; mivelhogy sok gonoszszágnak volt az kamarája. Az én fiamat is megvarázsolta az a kis fehér boszorkány, úgy, hogy hiába instálom, hiába döngetem, mind csak az után a Belzebub-fajta ki-asszony után epedez. Hej, ne lennék csak nyomorék! magam tenném most a borsószalmát alája a beste-lélek leányának. De hány szerencsétlen kuruzsoltak nyomorékká, nyavalygossá. A minap is Péter komám kis fia, ...

— Öreg ember! ... eszednél vagy-e ... kiről beszélsz?

— No, hát a vén Boncezáról, meg a leányáról, hogy az Isten verje meg őket! — viszonozá durván a szenvedélyes vén varga, a ki Saphirát nem ismer fel, talán mivel arca a holdvilágtól éppen árnyékba vala fordulva.

— Szent Isten, mit kell hallanom!? Ah ez borzasztó! — sikolta fel az utóbbi: — hamar ... siessünk oda ... még talán nem késő ... még

megmenthetjük őket! ... Mi történthetett, Istenem, mi történthetett azokkal!?

— Oh, jaj ... édes Saphira néni! ... én félek, én félek! — rebegé Griseldis.

— Igaz, ... te, gyermekem, nem szabad, hogy veszélynek kitöve légy! Keserü és Csáki, ti fel fogjátok kísérni Griseldist a várba, én pedig Márkházival egy csatlós kíséretében a vész helyére sietek, a hol reánk nagy szükség van. Mondjátok meg ő nagyságuknak, a vajdanak és kegyelmes asszonyomnak, hogy rokonaim életéről van szó. Talán meg fogják nekem bocsátani, hogy Griseldistől elváltam.

— Asszonyom ... az Isten nevére ... az Isten nevére ... a tűz nöttön-nő és harapózik! — kiálta fel riadó hangon Márkházi, a ki csak most ocsudott fel rémületéből.

A csapat sebes vágatva rohant tovább a csendes utcán befelé.

Csakhamar egy balra elágazó sikátorhoz értek.

— Aztán Keserü és Csáki, ti felelősek vagytok Griseldisért! — kiáltá Saphira.

Azzal Márkházi és egy csatlós kíséretében kiválva a csapatból, a szűk sikátoron át a vész hely felé vevé száguldó útját, míg amazok szótlan ügettek a fejedelmi növendék-leányával a vár felé.

A növekedő lángok viszfénye az ég boltozatján, mint egy vörhenyeges folt, mind élénkebb, a zajongó nép kiáltása mind érthetőbb kezdett lenni, a mint közeledének.

Már egyes vad szikolódásokat is lehet megkülönböztetni, a melyeknek értelmé megsemmisíté a legkisebb reményt is az iránt, hogy talán a vén varga vészjósló szavai alaptalanok lehetnek.

— Semmi kétség többé! ... Csakugyan a Bonceza házat ostromolják! — mondá Saphira a szörnyűködés, s a sebes rohanás miatt alig

vehetve lélegzetet: — Istenem, mit fogunk látni ... Hallod e kiáltást, Márkházi!?

— Oh Szidónia! — nyögé lovagunk.

S nyomorúnak érzé magát, mert a gondolatok, a mik e vészterhes pillanatokban lelkén át-suhantak, kedélye világát szomorú, rémes éjbe boríták, a melyben szemrehányó szelidfénnyel már csak haldokolva pislogott az első szerelem vezéresillaga, míg elérhetlen távolban vad, lobogó lánggal égett a nagyravágyás tüze. Mindkettő vonszá érzéseit; de meg amaz csak szelid varázsszal tündökölt elibe, az alatt ez ellenállhatlan buveróval ragadá varázsmegyőjébe ingadozó részvétét.

Szánta Szidóniát, mindent kockáztatni kész volt megmentéséért; de szeméit már megkápáraztatták volt Saphira előkelő bajai.

A hajlam, a melylyel a vén Bonceza szerencsétlen leányához viseltetett, útjában állott vakmerő ábrándozásainak, s a nemesebb sugallat vészkiáltását nem hallva, eddig romlatlan szíve e küzdelemben elveszté az egyensúlyt.

Jaj annak, a kit a nagyravágyás-forgószéle sodró gyűrűzetébe kapott, és lemondani nem bír elég határozottsággal! ...

(Folytatjuk.)

HOGYAN RAGADT A BÁNSÁG NEVEZETE TEMES VIDÉKÉRE.

(Vége.)

A török uralomnak 1716-dik évben Temes környékén vége szakadt. Az egész most három megyéből és a katonai végvidékből álló tartomány a császári kormány által új szervezést nyert. A polgári ügyek az ugynevezett bansági tartományigazgatóságra, (Banater Landesadministration) a katonaiak az ugynevezett bansági hadi kormányzókra (Banater General-Com-

*) Lásd a Kolozsv. Közl. 139-dik számát.

szüleink, nagypapánk, édes gyermekeink szeretett társaink, s hiv barátaink valának.

Már most következnek, hogy mondjam meg, miképp lehet a temetőket beke-reíteni; de erre nézve utasítás nem kell, mert minden helység könnyen kitalálja a módot, vagy közpénztárából, vagy egyes jöltévköztől, vagy összetett erővel, min-den gazda egy v. fél-láb deszka, gyp, vagy eleven kertet állítva saját költségén, de minden esetre ezen utolsó módon állított és állítandó bekerítésekben nem lehet méltányolni az egyenlenséget, melyet több helyeken láttam; t. i. az egyik gazda szép deszkából egy ölet, a másik iminnen-amonnan összedeszedett szin és bél-deszka-ból felül v. három fertály magasságu ker-tet állított; az egyik megfödté, a másik nem, sat. ugy, hogy némely helyeken szinte annyiféle és annyi alaku a kerítés, a hány gazda befolyt a kerítés felállításába; minden esetre az egyformaságot az elől-járóság gondos felügyelete megtartathatja mindenütt. Midőn már a temető bekerítve van, következik, hogy szóljunk.

2). a belőlről való rendezéshez. Er-re nézve is a magas kormány a kormány-lapban megrendelte a sorban való temet-kezést, s két hant közti távolságot, sőt azt is, hogy midőn az év vége elkövetke-zik az utolsó sir-halom mellé egy fa v. kö-öszlop állítassék, s irassék fel arra, hogy ez s ez a sorban, ennyi hant alatt ez s ez évben temetettettek nyugosznak.

A sorbanni temetkezésnek szép ered-ményét még nem sok helyen látjuk, mert össze-vissza temetkeznek s így a temető nem rendes sorokat képez, hanem egye-nellen, rendellen behorpadásoknak, ki domborodásoknak vagyon kitéve, minek oka az, hogy mindenik család a helység-ben régebben egy-egy helyet kiválasztott a köz-temetőben s oda szeret ma is temet-kezni s ha oldalban a hely bé van töltve, főhöz, lábhoz sat. s így minden rend nélkül; ha az életben annyi kását, érdek, annyi kü-lönbség uralkodik is, de közeledjünk leg-alább a temetkezésben az egy család esz-méjéhez; mindegy az, akárki mellé temese-senek, csak hogy szép rendben álljanak a sir-hantok s az előljáróságok szorgalmasan felügyeljenek, hogy kiki saját halottjának sirhantját zöldellő pázsinttal hompoz-za fel.

Sok helyen még meg van az a szokás is a kormánylap ellenére, hogy a köz-temetőn kívül külön temetőket állítanak saját kertjökben vagy földjökön a családok s így nem ritka dolog, hogy egy helységben 10 — 20 temető van, mely bizonyára a ma-gas kormány tilalma nélkül is meggátol-latnék, még pedig önmagában, ha szép ke-

ritésű sorban, szépen rendezett temetők állítatnának fel; mert sokaknál nem a kását-érdek rendezi a külön temető felállítását és megtartását, mint inkább a kerítetlen, el-hanyagolt s rendetlen temetők tapasztalása, a rendetlen sírásások alkalmával gyakori a holtak csontjainak ki hányatása, melynek a sorbanni temetkezés hatalmas gátlója le-end. Szóljunk végre:

3.) a halottas-házak építéséről. Ha-lottas-ház még nincsen közöttünk, pedig a halotti körül a halottas-ház a legcélszerűbb, mert ez azon sok ragálnak, betegségnek veszi elejét, mely gyakran a halott körül forgolódo élőkkel rongálja; nincsen, ugy lát-szik, a nép még megbarátkozva a halottas-ház eszméjével; itt is a világosítás, okta-tás megteszen mindent.

Ha sok embernek egy házban huza-mos együttléte megrontja a levegőt: meny-nyivel inkább egy elhalt test kellemetlen kigöngyölge, midőn az kezd feloszlan. Sok helyeken a halottas-ház hiányát kipótol-ják a csűrök, midőn egy napi benntartás után koporsóba zárva kiteszik a halottat a csűrbe, míg a 48 óra bététele elkövetkezik. De, ha egy helységet megvizsgálunk, bi-zonyára egy harmada a helységnek csü-rökben, napszámosból vagy zsellérből áll, mely osztálya a népek kénytelen a halottat egész 48 óráig saját lakta szobájában tar-tani, ott főzni, a halott-szagban enni, sirán-kozni sat. mert az helyeknek rendszerent csak egy szobájuk van s azon egy szoba képezi a lakot, kamrát és konyhát; már 48 óráig a halottal egy szobában lenni, meny-nyi veszélynek van kitéve a ház-nép és rokonság, mert itt nem csak a halott kel-lemetlen szagából eredő vésznek van kitéve a környezet, hanem ezt még növeli a sok számos ott-lévőknek együttlétéből származott lég-megromlás; s aztán ne feledjük el azt is, hogy a szokásos halotti torok meg-tartására, melyeket egyszerűen el kellene törölni (a magas kormány itt is megtette a magáét, de falu-helyeken merül fel e tárgyban is a hanyagság) visszagyüleke-znek s a meg romlott légben esznek, isznak.

Építsünk tehát a temetőhez közel vagy a temető egyik szögletében halottas-háza-kat, még pedig építsünk két szobából álló halottas-házat; az egyik szoba legyen aha-lott-tartásnak szánva, a másik szoba lé-gyen a temető vagy halott-őre, melyben a keservesek is virasztatnak s kedves ha-lottjaikra felügyelhetnek. Ne várjuk etárgy-ban, hogy a magas kormány kényszerítő eszközökhöz nyuljon, hanem a kormány atyai intézkedését ragadjuk meg magunk is; s nem telik el sok idő, hogy ha miis jó szívvel mindent megteszünk saját jólétünk és egészségi állapotunk fenntartására; ál-da-

ni fogjuk e tárgyban is a magas kormány intézkedését és saját tapasztalatunk győz-meg a felől, hogy a kormány itt is a mi boldogságunkat akarta és akarja.

Szépen kerített temetőket, sorban ren-dezett sirhalmokat és halottas házakat te-hát mindenütt. Hunfi.

BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Kolozsvár. Mélyen fekszik az, az emberi szív természetében, hogy kedves, édes pillanatokat sokszor de sokszor em-legessen, habár azok az idő örvényébe tova messzi sodortatnak. Így vagyunk mi is a közelebbi szürettel. Ha bár az édes must nem igen eresztett, de a mulatság azért mégis nagyban folyt; az idő is mint-ha e végre volt volna mondva csinálva; a legköltőbb oktoberi lágy meleg napsu-gurak, pásztori titokteljes esték, édesen izgató sohajaival a bucsuzó növényzet-nek... ah!... még a csillagok milliárd-jai is, s köztük a mi szerény csilla-gocskánk is, mintha kibontakoztak vol-na szerénységük puha fátyolából, hogy ragyogjanak, hogy más é gő csillagocská-kat még nagyobb lángolásba hozzanak... reszketeg sugaraik ezerszeres érintkezés-ben csókolóztak... tehát az érzékeny és nyájas olvasó könnyen azon nagyszerű, világmozgató és az emberiséget valóban boldogító felföldözésre jöhet, hogy nálunk a csókszűret sem tartozott kabineti le-hetlenségek közé, különösen az érdekelték lelkesültségéből ítélve, erősen hiszszük, hogy ezen üdvös cél kivitele, legalább a férfiaknál ellenzésre nem talált. — Ezekből folyólag a szüret nálunk tisztességes vigan folyt; még Sámuel mester sem dolgozott otthon a műhely mellett, hanem keményen töltötte az időt a szüreten mint puttonos; de ügyesen is viselte ám magát, mert mi-kor aztán a fogyasztás jóízű mulatsága ke-rült, ha nem is szőnyegre, de a szép fehér abroszra, mondjuk, akkor ám akkora sze-lektéskét lesarkalt a káposzta mellé abból az óvári puha nagykemenczés kenyérből, hogy ha Európa belérkált abroszából egy akko-rát hasítának Murát herczeg számára, hát akkor igazán belehasadna egy nagy tá-lörökpuliszka, egy más tál olasz makaróni, s még!... a Tiszánál egy pohár híres tokaji bor is; persze, a kettő között az a kis különbség van, hogy Sámuel mester igen kellemesen érezte magát, miután va-lóban jóllakott; ezt a másikat meg némely szakácsok, miután jól megrántják, külön-ben Pál mester, hát ez alatt a név alatt tá-lalják ki, hogy: „képzelt marhahus, ideál-mártással“ Az könnyen megeshetik, hogy

egy kis oláhországi „frankfurter“t adnak neki, de ez csak akkora lesz, mint a Nagy Samuné kolbászkái, s aztán aztat sem a divánon, hanem csak az előszobában lehet megizelinteni; de még ez is: csak meges-hető. Nagy tréfás öreg ur az a Pál mester! a csatornán inneni kuktákkal mind csak fu-valja a tüzet; forr, pezseg valami a platte-nen, nagy része a világnak azt hiszi, hogy a leendő párizsi congressusra egy franciaia pástétom készül, pedig mi fogadni mer-nénk, hogy végre is egy olyan beavteak fog kisülni, mint annak a rendje; ugy lát-szik Pétervárott már a szagát meg is érez-ték, s tették magokat, mintha nem akarar-ból döntötték volna el Chinában az „opiu-mos“ üveget; pedig dehogy!... az öreg mester ezt jól látta félszemmel; a pétervá-riak kinálták a beavteakhoz egy pohár musz-ka orowiczával, hanem az öreg ur azt mondja, hogy jobb szereti a „lacrima christi“, melynek fűrtös gerezdeit szép olaszok szedegelik. r.-f.-s.

M. Vársárhely Oct. 24. Az „Oester. Ztg.“ 473-dik számában megjelent egyik levelünkben indítványoztuk volt körül-be-lől: kinek se erdeje, se földje, löjjön vadat saját... dominiumá-ban. Egy komoly körülmény arra indít, hogy e fontos kérdést e lapokban is meg-pendítsük, mit annál tisztább lélekkel te-hetünk, mert érdekeltéssel már csak azért se vádolhat senki, mivel erdők... ninc-s. Hasonlatossá g okáért legyen megengedve egy kérdést tehetünk. Igazságos dolog lenne, ha egy törvény azt mondaná: a ki-nek tulajdon tizenkét szobából álló háza van, melyről az illető adót fizeti, az ur a maga házában, és ott ott senki nem hábor-gathatja; hanem a kinek csak egy szoba-ból álló épülete van, a melyről szintén az illető adót fizeti, oda mehet bárki és bár-mikor lakni, a nélkül, hogy az adófizető tu-lajdonostól legkisebb engedelmet kérnie kellene. Már most kérjük alázatosan: Pé-ternek van egy szobája, Pálnak is van egy. Péternek ma kedve kerekedik, Pálnál be-kövértélynizni magát úgy egészen otthono-san; Pálnak hallgatni kell; különben is azt gondolja magában: visszafizetem Péternek, holnap azért is lealszom nála, mert ő se tilthat ki a házából, mivel csak egy há-za van és így quiték leszünk. No ennek van legalább értelme. De ha egy harma-dik és így tovább a századik is jó, kinek nincs szobája, s csak amugy mir nix dir nix Péterhez vagy Pálhoz száll, ámbár a sze-gényeknek csak egy házuk, egy szoba-juk; ugy ennek is van értelme, habár se Péter se Pál nem revanchirozhatja ma-gát, miután a hol nincs ott ne keress; de hu-moros tekintetben van értelme, ámbár ez

mando) bizáltak. Ez által a temesi bánság el-nevezése a közéletbe is behatolt. A hivatalos nyelv VI. (III.) Károly és Mária Terézia alatt folyást ezen elnevezéssel élt. Vajon miért ka-rólták ezt fel? ezt már most kitalálni nem ne-héz. Meglehet, hogy a régi bányok emlékére történt, kiket Temesváron székelné gondoltak, vagy azok tisztelgetése, kik a Temes földjén va-lóságos székelték, mint a lugosi és kárané-besi bányok. Még valószínűbb, ezen tévedés geo-graphiai és státusjogi ismeretek hiányából ered-hetett. Tudva lehetett még akkor, hogy a bányi méltóság Magyarországon nagy tekintélyű volt, és hogy a temesi főispán az ország legelsőbb hivatalnokai közé tartozott. Mily könnyen egye-sül így gondolatban a bánság eszméje a temesi főnökség eszméjével; főleg ha meggondoljuk, mennyi bányák voltak ezen tartomány várai-nak, Oláh a szörényi várról így szól: arx in-fra Trajani pontem, armorum praefectus vocaba-tur banus, magistratus inter nostros magni no-minis. Emleltük fent, hogy a temesi főispá-nok sokszor szörényi, macsói, bolygár sat. bá-nok voltak. Ezen kívül Hunyadi János, ki az ország kormányzója is volt, Kínizsi Pál, ki Te-mest mintegy negyedszázadig kormányozta, és utódja meg tanonca Soty Józsa egyeb méltóság leírásain kívül az alsó részekeni hadak főkapitányai is voltak, ugy, hogy annyi hatalom em-léke fennmaradhatott, mig egy 164 éves zsar-noki uralom a politikai és státusjogi viszonyok egyéb állapotjait elhomályosíthatá. Mennyire rossz lábon álltak akkor a geographiai ismeretek, kivehetjük Krakwicz Györgynek 1686-ban meg-jelent Magyarországról szóló munkájából, mely-nek földabroszán Bács megye közvetlenül hatá-rára Temes megyével, az utóbbival éjszakra! pe-dig sorra fölfelé Csanád, azután Agad, Toron-tál és B-har. Végre, hogy a diplomatikai gy-a-korlat nemcsak a temesi tartományra nézve hi-

bázott, csalahatalanul mutatja azon körülmény, hogy Szerém, Posega, Verőcze és Valkőme-gyekre is ragadt a „Slavonia“ elnevezés, mely ezen megyéket pedig soha se illetheti.

Befejezzük cikkünket azon megjegyzéssel, hogy közjogi iratokban Temes megye főnöke mindig csak Comes Temesiensis-nek, soha ba-nusnak nem nevezetett, és hogy a „Comes“ a közéletben nem grófnak, hanem mint már Jászay is említi, (M. nemzet napj. a mol. v. u. 173 lap) ispánnak mondatott.

Pesty Frigyes.

Ragusa, aug. 20. 1857.

A hangyák.

(Folytatás.)

A fekete hangyák, bár kisebb számban el-lentáltak ugyan, de a megtámadtak nagy töme-gé mégis futásnak eredt, a csatahelytől legtávo-labb kapukon, magokkal vivén kicsinyeket. Épp e kicsinyek voltak pedig, miért a veszekedés volt: egy gyermekek rablása, s ez az, mitől a feketék tartottak. Csak hamar látta Huber ur, miként a támadók, kik az erőd belsejébe hat-hattak, hogy jönnek onnan ki a feketék gyer-mekeikkel hátukon. Azt hitte volna az ember, hogy a feketéket szállítják le Afrika széleiről.

A vörösök annyi eleven prédával terhelve visszaindultak, s a szegény várost kifosztva ö-zvegven hagyták, s haza mentek, hová Huber ur végig kísérté. Amde mekkorára emelkedett bá-mulata, hogy a várkapujánál egy kicsiny né-pesség, fekete hangyák álltak készen a győzte-sek fogadására; a terü, t. i. a kicsiny fekete hangyák levételére, melyeket, mint fájukhoz tartozó gyermekeket, látható örömmel fogadtak.

Ime hát egy vegyült állomás, melyben az erős s hadakozó hangyák, s a kicsiny fekete hangyák jó egyetértésben élnek, s ez az em-

beri nemzetnek méltó szemrehányás. Amde mi-oka, hogy az Isten képre teremelt emberek nem bírják vagy nem akarják azt tenni, mit a hangyák, melyek nincsenek Isten képre te-remtve? Minden eszes ember tudja, s vajmi könnyű volna segítni! Például: minapában Bel-giumban nem érte-e egyet minden politikai, minden vallásfelekezet — egy igazán felséges király alatt! — a hegyentúli csapás eltávolítá-sára; hát Északamerikában s Angolhonban nem érte egyet az utolsó napszámos a legma-gasabb lorddal? s melyik nemzet az a világon, mely királyát ugy imádja, mint az angol? — s a magyar; — ott a „divide et vinces“ szükség-telen. De térjünk vissza a hangyákhoz.

Kérdés, mit tesznek lát a kicsiny fekete hangyák? Huber ur csakhamar állatta, miként lényegesen azok egyedül tesznek mindent. Ezek egyedül építenek, ezek egyedül növelik a vörö-sök gyermekeit, valamint azon apródokat is, melyeket rabolva hoznak; ezek egyedül igaz-gatják a várost, a köztáplálást, szolgálnak a vörösöknek s táplálják, kik, mint óriás-gyer-mekek, szintén ugy túnya gondatlansággal fo-gadják el a tápszert a kis feketék tölecséres szá-jából. A vörösöknek ellenben nincs más tenni-valója — mint a középkori lovagoknak — há-boruba menni, lopni s mint pyrátát, a kicsiny feketéket kifosztani. Időközben semmi mozga-lom a vörösök részéről, csak kóborolni do-logtalanul, s piritják magokat a napon kaszár-májuk kapuja előtt: valódi hajdani táblabírák, csak még a hosszuszaru pipa hiányzik.

Valamely nagyon curiosum, midőn az em-ber látja, hogy e civilisált iloták hadakozó bar-bárjaikat szeretik, ezek gyermekeiről gondos-kodnak, s szolgái kötelességüket örömmel tel-jesítik, s a gyermekeket ragadozásra biztatják, mint a hajdani spártai iloták. S mindezek nem bizonyossága-e egy szabad egyetértésnek a föl-

állított rendszer rendében? De továbbá ki tud-ja, vajjon az az öröm, az a kevelység, misze-rint a kicsiny feketék az erőseket kormányoz-zák, uralon uralkodnak, nem valamely be-n-ső szabadság, nem valamely kitűnő souverain hatalom mind azok fölött, mik nekik a honi egyformaságot adnak?

Huber ur egy tapasztalást intézett el. Látni akarta, mi történék, ha azok a vastag vörösök magokat szolgák nélkül látnák, s önmagokat kellene szolgálni? Ugy vélte, miként ez elal-jasodtak talán fölemelnék magokat, vagyis új-já teremtenék az anyai szeretet által, mely a hangyákban oly erős.

Azok közül tehát néhányakat egy üveg ska-tulykába rekesztett, s velök együtt néhány ny-mphákat is. Azok ezeket — kétségkívül instin-tusnál fogva — csakhamar mozgálni s renge-lni kezdték modoruk szerint, de rögtön állát-tak, hogy az nekik igen nehéz terü, tehát oda-hagyták, de odahagyták önmagokat is. Huber ur számukra mézet tett egy szegletbe, mely-ből könnyen vehettek volna. Oh gyáva elal-jasodás! hozzá se nyultak; ugy tetszett, mintha mitse értenének többé; oly vastag tudatlanok-ká, érzéketlenekké lettek, hogy magokat tá-plálni többé képesek nem voltak: egy része éh-hel halt meg a tápszerek előtt.

Ekkor Huber ur tapasztalatát tökéletességre viendő, bétett csupán egy kicsi feketét. E böcs vendég jelenléte mindent megváltoztatott, s helyrehozta mind a rendet, mind az életet. E-gyenesen a méhez ment s enni adott a haldok-ló nagy gyávákknak; a földben egy házacskát csinált, s a kicsinyeket oda helyezte be; a ki-kelést elkészítette s ügyelt a nymphákra is, az-tán egy kicsi népességet hozott oda, mely leg-ott hasonlóan kezdett dolgozni. A szellem va-lóban nagy hatalma! csak egy egyén újja te-remté az állomást. (Vége következik.)

sem jogos dolog, ha szorosan veszszük a dolgot; de értelme van, mert egy szobában ketten is elférnek és nem lenne emberséges dolog, felebarátunkat — legyen az bárki — künne a hidegben dideregni hagyni. Ám ami ebben a tekintetben humánus dolog, az egyáltalában nem talál „luxus articulus”-ra; értjük a vadászatot.

Péternek van erdeje, fizeti az adót, de nem tilthatja föl, mert kicsiny az erdő-része; Pál éppen úgy van az erdő-részevel. Ha Péter ma Pál határában praevaricál, Pál elnyeli a keserű galuskát, mert holnap ő megint Péter határában praevaricálhat; de ha más valaki, kinek se földje, se erdeje, se határa nincsen, akár-mikor csak is azért praevaricálhat Péter, Pál és Pontius határában, mivel ez elég fájdalom — nem elég nagy és mivel a más valakinek gustusa van vadászni, puskázni és lövöldözni: az már — mondjanak bármit — nagyon fájhat Péternek és Pálnak, először: mert tulajdonukról ők fizetik becsületesen az adót; másodsor: mert azon satisfactiójuk sincsen, hogy ők a más valakinek visszafizetessék a kölcsönt, ha csak a... holdba nem akarnak menni vadászni.

Ezen hasonlatosságok után térjünk le velünk tárgyra vissza. Tegnap a város nagy erdeje, mely, keveset mondva, három millió pftot, testvérek közt megér, a pusztító lángok martalékává lesz, ha csendes idő nem jár és ha ideje korán az égést észre nem véve 300 ember szerencsésen meg nem akadályozza vala. A kár hal' Istennek nem nagy, mert csak 1000 — 1200 □ ölnyi téren minden új jövés, vagy növés örök időkre van tönkre téve. Honnan támadott a tűz? Hát onnan, mert a lehullott falevél már száraz; de ez magától csak nem gyul meg! A baj abban keresendő, hogy boldog boldogtalan, ki évenként 8 pftot, de nem ám az erdő-tulajdonosnak, ki az adót fizeti — tesz le (közbevetőleg legyen mondva, mint halljuk, miről azonban jót nem állhatunk, az idén a helyi kerületben csak kétezeren kaptak vadász-szahadalmat) ismételtük, hogy boldog boldogtalan, kinek egy talpalattnyi erdeje nincsen, jár ki az erdőre vadászni, és puskázni perse ott, hol a város, vagy tulajdonos az adót fizeti. Ily boldogtalan vadásznak a fojtásától gyult meg a száraz levél, utána pedig mostanlag csak 1000—1200 □ ölnyi erdő; az oly erdő-tlen vadászok legfeljebb azt szokták mondani; „Bánom is én!” De bánhatja biz az a tulajdonos. Azért, miután már az erdő-részeket — ha nem törvényes területük — föltiltani nem lehet, igen méltányosnak találjuk ezen indítványt: „A kinek erdeje nincs, löjjön szobájában... legyeket, ha már egyáltalában szenvedélyes vadász; ott legalább intra dominium marad.”

Ez indítvány illusztrálására az ad acta tétellett Approbatakból következőket ig-tatjuk ide:

Az Approbata Constitutio 3-ik Része, 33-ik titulusa, 1-ső articulusa kezdő ózavai:

„A közönséges szabadsággal ellenke-ző dolog, hogy valaki más embernek ha-tárán, bár nyomásban lévő vagy marha legeltető helyeit, kedve ellen élje és él-tesse; kívántatik azért, hogy kiki tra-tsa maga határában magát, és a föl-des uraknak — faluknak és városoknak állapotjuk szerint való hatalmukban áll, ha megalkhatnak egymással afféléknek élése felett.” — K.

Maros-Bogát, oct. 25. — A hely-ség, honnan írom e sorokat, egy a legdere-kabb erdélyi faluk közül 1738. lélek né-pességgel, melynek felénél több a magyar elem, s vallásukra nézve nagyobbára ev-ref. hitűek. Ép, erőteljes, munkás embe-rek, s nem lesz elvesztett e néhány perc mit a t. olvasó e sorok olvasásával eltölt, annál inkább, mert népünk, fajunkról em-lékezem, mely ide, Kutyfalvára és Mező-Bodonba az oláh nép közé mintegy beékel-te magát, s nemzetiségét legalább itt any-nyi időn keresztül mind ez ideig hiven megőrizte, míg a hajdani Hunyad-megye,

Dézs és Erdély több vidékein a magyar-ság nagyobbára eloláhosodott. Az idevaló egyház-megye egy a jobbak közül annyira, hogy a lelkész és mesternek nem kell busolni buzáért, fáért; és ez — köszönet a gondviselésnek — szép magában, de az még szebb lenne, ha itt minden a kölcső-nösség elvénél fogva a maga rendén lenne. No e rövid bevezetésre ne huzzuk egy ösz-ve szemöldökeinket mint a tövisdisznó a kutyagatásra öszve szokta huzni szurós-bundáját, mert itt bizony — tisztelet, becsü-let, de igazság is — egy kissé másképpen is lehetnének dolgaink. — Egy falu szellemét, erkölcsi, vallásos életét, — s ezekben itt nincsen is hiány, — de hozzá teszem még az ifju nemzedék nevelését, iskoláztatását papjáról ítélem meg. Egy lelkész 10 — 15 évek alatt az új nemzedéket megmentheti az elfajulás, elmecevesztéstől; új, egészen más embereket állíthat elő. Az iskola, a nevelés teszi az embert emberré, különben állat a szó legprózáibb értelmében. A vacz-korfát ha megoltjuk, neveljük, gondot fordítunk reá, jó gyümölcsöt terem. Így a tanítás, iskoláztatás a népnevelés által egészen jobb nemzedéket teremünk elő. És ezek után csak el kell busolnunk magun-kat, hogy itt 110 — 120. iskolaképes és köteles magyar gyermek közül alig 10 — 15 jár a mesturamhoz télen által, szajkó-mod-jára leczkét mondani, hogy a mit ez idő alatt eltanult, a hosszú nyári napok alatt szépen elfelejttesse; kinél van itt az el-mulasztás? Kötelessége a lelkésznek, ha különben oly gyenge, hogy szavára senki se hallgat, hivatal utján a gyermekeket iskolába járatni, miről felsőbb rendelkezések vannak. Ma már a népnevelés felelős örkö-dése kizárólag a lelkiatyákra van áttéve. Felelősek Isten és nemzetnek a reájok bi-zott népről. A lelkiismeretes lelkész fel-adata minden nap bémézni az iskolába s fi-gyelemmel kísérni a mest. uram leczkét, s ha szükség úgy hozza, olykor magának is tanítani. Ha a mester nem arra való, más-t helyébe, mert ezt egy helység új nemze-déke lelki-teszt java úgy kívánja, s ez el-sőbb egyes ember ügyénél. Ki látta, az Isten-ért! Ily közönyösnek lenni; még ha az első ifju lelkész idejében: sem tesznek e tárgyban valamit, akkor örökségünk ideje alatt mit se remélhet tőlünk a világ, haza és embertársaink. — Egy ily megye, mely-nek egy kis töképezése is van, s 4—5 év alatt annyira fog pénzre nőni, hogy egy ta-nító számára évenként 100 pft. szentelhet, a rendes tanítási díjon kívül, mit minden gyermekért rendszeren fizetnek, akkor bi-zony itt a tanítás másképpen mehetne. Ha az ily jobb megyékben is a tanítás így foly, akkor mit remélhetünk a többi szegény me-gyétől. A mesternek itt 115 kalangya búzája, 350 véka csösmaléja 6—8 szekér szénája, s 8 szekér tűzifája van. Ezeken kívül még csorog és cseppen valami. Erre a fizetésre bizony lehet kapni oly tanítót, mestert, a ki betöltse elhivatását.

Mind ezeket a dolgokat ajáljuk az er-délyi ev. ref. püspökség figyelmébe, mert valóban ily népes megye megérdemli, hogy több gond legyen reá fordítva, annál is in-kább, mivel a többi itt lakó nép legkisebb-je is érti és beszéli a magyar nyelvet, ma-gyar viseletet hord és örömet taníthatná gyermekét és el — sapienti pauca.

R. L.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ

— E hó 29-dikén fogja megnyitni Láng-h Boldizsár színtársulata, itteni színi előadásai-nak sorozatát „A Mama” című vígjátékkal, mely a Teleki-féle 100 aranyos pályadíjt nyer-te. A színetek, s énekes, színművek általi ze-nét, nem Pongrácz vagy Salamon zenekara, a mint irtuk, hanem az itt állomásozó Nugent gyalogezred zenekara adja elő.

* A ki az év hanyatló szakában is viruló füzereket akar látni, látogassa meg a Juhászhoz címzett kereskedést; s ott egy egész virágki-állításra talál; koszorúk, füzérek, koronák a legcsinosabban összefűzve a legélénkebb szí-nekkel ragadják meg a szemet, s hiányuk csak az, hogy illattalanok, de ezért azzal kárpotol-nak, hogy elvirulhatlanok, mert — im mor-tell virágok. Azt hisszük a közelgő halottak napjára legjobb keletük lehet.

* Mint halljuk orvosodot, sebész és szü-

lész Gajzágó László barátunk nemzeti szí-nházunkhoz az igazgatóság által színházi orvos-nak megválasztván, az ez iránt tett felhívás-nak örömmel engedett, s így színházunknak két orvosa lesz dr. Gajzágó és sebész Laffer urak.

— Az udvarhelyi leányiskola iránti szá-n-dékről annak idejében szóla érdemes levele-zőnk; éppen most értesülünk, hogy a város és tanoda derék előjárósága erőlyesen munkál az oly fontos czél elérésére. Hogy teendőiket ele-venen fogták fel, elég tanujele az, miszerint egy leányiskola programjának elkészítésére Indali Péter urat kérték fel, ki a gyermeknevelés te-rén, mondhatni, új rendszert állított fel, s szak-májában, mint író és nevelő, az összes magyar bírdalom egyik notabilitásának ismertetett el. Indali ur tervét egy leány-tanintézetre volt al-kalmunk átpillantani; s előre örvendünk, ha ily alapeszmékben az ép székeleyt nemzet kebelében egy derék nőintézet alapuland, mely Udvarhely környékének, s általában a szomszéd székeknek virágzó nemességét, s igaz magyar érzelmű polgárait szépen kifejlett műveltségű nő nem-zedékekkel boldogítsa. Kolozsvártól is volt pár év előtt szó egy nőintézetről, s tetteket honfias ajánlatok, egy bizottmány szervezése is lön. Ohajlandó volna, ha e bizottmány Indali urral érintkezésbe jönné. Sőt ohajlandó volna egy it-teni nőnevelő-intézet vezetésére megynéri e szakavatott tanítót, mielőtt őt e városból kizsa-lasztanák, kit már is hívunk vissza Pestre, hol a nevelés irodalmi és gyakorlati terén is, e fér-fü érdemei ismeretesek.

— Indaliról levén szó, eszünkbe jut egy kegyeletcs jelenet, mely e hó 16-án történt. Indali, ki, mint tudjuk, a kebelbeli prot. leányis-kola tanítója, leánytanulóinak a test ele-nyészéséről értekezvén, átszállott azon kegye-letek fejtegetésére, melyekkel halottaik iránt az élők, s nagy emberek sirja felett a nemzet tar-tozik. A fellelkelt gyermekserget felhívta, hogy virágkoszorúkat kössenek saját, és a vá-ro-s, s a haza előtt kedves halottaik sírkövére. Erre kimentek, s Farkas S., Barra, Debreczeni, Lucze, Pap József sirját és Nagy Péter anyjának is sirját megkoszorúzták, hol mindenütt a derék nevelő magyarózó meleg szónoklatot tartott, gyakran együtt könyezve zokogó kedves ne-vendékeivel, megállítá kis csapatát gr. Mikó Imre idevezült nejének sirja közelében is, mely a temetővel szomszédos kertben elzárva lévén hozzá nem juthattak, s lelkesülten beszélt a de-rék nevelő az elhunyt grófnő és elő férje ér-dekeiről. Így képződnek aztán a honleányok!

* A „B. P. H.” írja: Főtiszt. tr. Haynald Lajos erdélyi püspök ur ó excia a kath. erkölcsi érzelmek ébresztése tekintetéből a mult tanév folytán a kolozsvári r. kath. gymnasium mind a nyolcz osztályát képpel ajándékozta meg. E szent kepeknek osztályok szerinti elhelyezése díszes tanodai ünnepélyvel f. hó 4-kén Ö. cs. k. apost. Felsegílegmagas névnapiján mentvége.

* Mint a „Dresdn. J.”-nak Prágából írják: a herceg-érseki egyházi házassági törvény-szék most először hozott oly ítéletet, melynél-fogva egy a trienti zsinat határozatai értelmé-ben kötött házasság érvénytelennek nyilvání-tatik s feloldatik.

* Bécsből írják, hogy a községi törvények kihirdetése nem sokára meg fog történni. Be-szélük még azt is, hogy az új zsidótörvény, az-az a birodalmi zsidóságot illető törvények kö-zelebből szintén közzé lesznek téve.

* A „Wanderer”-nek Weimarból ír-ják: Az országban mindenütt folynak a gyűjté-sék a Károly-Agoston- és a Schiller-Goethe-szo-bor pénzalapjának növelésére. Egy faluból Jé-na mellől az aláírási ív visszaérkezvén, az el-ső czélra 3 tallér és néhány garast irtak alá, a Schiller-Goethe-szoborra vonatkozó adakozási rovat pedig egy hiányjellel volt betöltve, s u-tána ez eredeti megjegyzés téve: „Ezen ura-kat nem ismerjük.”

KÜLFÖLD.

— Bukurestből, oct. 12-ről írják: „A bojárok és a clerus egy részének a vá-lasztások elleni tiltakozásai daczára az ad-hoc-divánnak ünnepélyes megnyitása ma végbement. A metropolitánus diváni elnö-k-sége inkább csak formászerű lévén, a másodelnök kinevezése fölöttébb fon-tos dolog, mert az ismertelni fogja a di-ván szellemét. Ez állásra legtöbb kilátás-sal látszik birni az 1848-ból eléggé isme-retes Golezko. Az ő megválasztása elégé tükrözné a többség hangulatát és né-zeteit, valamint egyáltalában nem sok mér-séklet kereshető oly gyűlésben, a hol oly férfiak lesznek hangadók, mint Golezko, Rosetti, Maghero, Tell, Bratiano sat. Ha mégis a kormány mérsékelt barátai egye-sülhetnének e tulzó párt ellen, jó volna a hon érdekében; ámde a rend barátainak egymás közötti civódása miatt majd feljül-fognak kerekedni az exaltáltak, s a törvén-yes rendnek ez ellenei oly törvényeket diktálni, a melyeknek kivitele az orszá-

got aztán veszélybe fogja dönteni vagy ta-lán idegen meggzást is (?) idézni elő.”

— Az unio devalválásának munká-ja erősen halad. A Franciaország iránt oly barátságos érzelmű „Independance belge” is hátrálót lú, nagyon száraz sza-vakkal jelentvén Párisból, miképp „sok-felől jövő erősitések szerint nemcsak hogy idegen uralkodóról nincs már többé szó, hanem még a politikai unio terve is mellöz-ve lesz, s az egész egyesítés csu-pán a beligazgatásra fog szorit-kozni. Ez lenne az osbornei, stuttgarti és weimari találkozás eredménye.”

S a hetedik éghen kéjelgő románoknak sejtelmök sincs a valóság terén mutatkoz-ható bökkenők fölél. A bukuresti „unio-bizottmány” éppen most emlékszóbor fel-állítását határozza, mely a román államok ezen új korszakát (hol van hát?) megörö-kítse; egyszersmind követeket akarnak küldeni Párisba, kik a francia kormányjal s a congressus egyes tagjaival értekezvén, az unio diadalát sürgőlnék és biztosítanák.

Hogy Vgorides hg az utóbbi vá-lasztások alatt az unio érdekében oly nagy hűvel működött, mint korábbi alka-lommal az ellen, ez főleg annak tulajdoni-tandó, mert saját érdekében hitt működni, a felállítandó fejedelmi trón elnyerhetése iránt bizonyos oldalról kecségetve lévén.

— Hir szerint Ausztria a Dunafeje-delemségek egyesítése kérdésében körsür-gönyt intézett képviselőihez, melyben a közelebbi török körjegyzékre vonatkozó-lag, a fejedelemségi divánokról s azok il-letőségi köréről van szó, hogy nevezete-sen meddig terjeszkedhetnek. A körsür-göny különösen kiemeli, hogy a divának semmi határozó joggal sem birnak, s a fe-jedelemségek újjászervezése egyedül a fel-sőségi — török — hatalom s a párisi kö-tvényt aláírók közötti egyezménytől függ.

— Az indiai események az angol kormány figyelmét természetesen a többi gyarmatok helyzetére s főleg védelmi eszközeikre is reá vona. A gyarmatügyi titkár ennél fogva egy köriratot készült a gyarmatok kormányzóihoz intézni, fölhíván őket, hogy e tárgyban jelentést tegyenek, s figyelemükbe ajánlván, miképp míg csend tart, minden lehető előkészületet megte-gyenek a háboru esetlegére, hogy a gyar-matok képesek legyenek magokat egy i-deig az anyaország segélye nélkül is ol-talmazni.

Az angol kormány csoportos bajai közt is folyvást figyelemmel van a chinai vi-szályra is, s erre nézve elhatározá, egy ágyunaszádokból és könnyebb hajókból álló osztalet Chinába küldeni, melyekkel a folyókon lehesse működni. Az utolsó ese-mények bebizonyíták a háboru ezen esz-közeinek hasznosságát.

— A porosz hgnek trónraléptével vagy huzamosb ideig tartó regensségével, mint általánosan hiszik, a középkori restauratioi törekvéseknek útni fog végső órájuk, s el lesz döntve a visszatérés azon szabadelvű bürokratiai politikához, a mely Porosz-szágot nagygyá tette a „vén Friczi” alatt. E rendszerrel a porosz herczeg annyira azonossá van válna már régóta a nép sze-mében, hogy a keleti viszály kezdetekor éji zene lön rögtönözve a herczeg tiszte-letére, mert mindenki őt tartá az egyetlen-nek, ki az államot az orosz füzte kötelekből képes lenne, s akarná is kiszabadítani. A „Kreuzzeitung” sem ismerte félre a de-monstratio jelentőségét, s gunyoló hangon kérdezte más nap, hely és idő megneve-zése nélkül, mióta vannak hát ilyes de-monstratio rendőri engedély nélkül di-vatban? valamint a nemzet, ugy a kicsin de hatalmas párt is fel tudja azt fogni: hogy oly bel-politikának, mely forradalomtól fél-tében a szenteskedésnek s az urfi-pártnak vakon veti magát karjai közé, s olyszerű külpolitikának, mely az északi szomszéd kedvéért minden önállósággal felhagyna, egyszerre kell állaniok vagy bukniok!

UJ POSTA.

Egy stambuli legújabb sürgöny nagy fontosságu miniserváltozásról

értesít: Reshid pasaismét nagy vezér-ré lön kinevezve. Ali pasha (külgyminister) és Fethi pasha (tüzérségi nagymester) tárczáikat megtartják; Riza pasha hadügy sat. Az unioellenes Reshid viszaállítása annyi mint a francia politikának megveretése Stambulban.

Mint a „K. Zt.”nak Párisból írják: a párisi értekezletek megnyitása alig történhetik december előtt. A porta előre készül. Az unio ellen tiltakozó jegyzéket külföld; ügynökeihez már elküldötte; most azt beszélik, hogy Fuad pasát küldi Párisba, ki Dzsemit beyt támogatja a dunai fejedelemségek ügyének eldöntése alkalmával. December előtt úgy hiszik, kéz alatt kiegyezkednek a hatalmak a fejedelemségek újjászervezése ügyében. Az unio-álom főtámasza: a nép közakarata nagy dőfést kapott, ezt az orosz közlön is megvallja. A forradalmi elemek belévegyülése a játékba adta meg az utolsó csapást. E perczen még francia lapok is átlátják, miszerint hiba volt, hogy az 1848-iki száműzöttek az adhoc divánokba választattak, s hogy ugyanezek alkalmasint

a congressus együttléte alatt Párisba is jövendnek, ott az unio ügye mellett buzgólnak. Ez egy kis szeget ütött a diplomatia fejébe, s óvatosságra intendia congressus tagjait.

Ghika herceg kaimakám octob. 11-én nyitotta meg Bukarestben az ad hoc divánt. Itt is, mint Jassyban, a metropolita fölszentelési beszédet tartott, de mérsékeltebben szólott, mint jassyi hivatali társa. Közvetlenül nem is czélt az uniora, míg a moldovai főpap egyéb dolgok közt, melyeket jövőben Moldva és Oláhország közösen bírandnak, az „egy Istent” is előszámlálta. Este kivilágítás volt. A nemzeti színház terén a casino-társulat egy transparentet állítottott következő négy felirással: Egyesítése a fejedelemségeknek. Idegen fejedelem. Alkotmányos kormány. Az önállóság biztosítása.

A moldovai diván oct. 19-kén, kettő bijján teljes szavazattöbbséggel ezeket határozta: Önkormányzat, a Portával kötött szerződések szerint, az utóbbi jogainak elismerése mel-

lett. Egyesülés Oláhországgal egy nyugoti dynastiából származott fejedelem alatt. Képviselői kormányzás. Semlegesség.

Amerikában a pénzváltás borzasztóan dühöng. Uj-Yorkból sept. 30-káról írják: Több mint 100 bukás egész 3 millió dollárig. Uj-Yorkban, Bostonban és Philadelphiában mintegy 40 bankot tett tönkre. Sok gyárt bezárta, a munkásokat elbocsátották.

Szárdiniában megjelent a párisi conferencia volt titkára Benedetti, várják későbbi időre Napoleon hget is. A francia szakácsok vezérlete alatt sürögnek az olasz segédek, Cavour is kavar nagy lélekszakadtan, hogy valami olasz enivalót találhassanak ki a leendő párisi conferencián.

Francia lapok a nápolyi király politikájára azt fogják, hogy az rövid időn meg fogna változni. Egyszersmind értésül adják, hogy Cavour gróf csak a pillanatra vár, hogy Oroszország magas védursága alatt a nápolyi királylyal véd- és dacszövetséget kössön.

A porosz király testi javulása jó nagyot haladott elő, de szellemi egészségének javulását nem remélik, azért a kormányzás iránti intézkedést nem soká halaszthatónak tartják.

LEGUJABB.

Egy porosz kir. kabineti rendelet az államügyek vezetését a porosz hercegre bizza, mivel a király az oroszok nézése szerint legalább három havig nem foglalkodhatik országos ügyekkel.

NYILT POSTA.

B. M. urhoz. A történeli humoresket köszönettel vettük. A vidéki levelezést lapunk egyik legfontosabb rovatának tartjuk, s minél több pontról képviselhetjük a véleményeket, s minél több oldal s elevenebb tudósításokat adhatunk vidékeinkről, annál inkább látjuk megközelítve feladatunkat.

Bécsi börze. october 21-dikén. Erd. urbéri papir 78 1/2. Magyar urbéri papir 79 1/2. Nemzeti kölcsön 81. Arany darabja 4 fr. 8 1/2 kr. Ezüst 6 1/2.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Kivonatban.

A behleni cs. k. járás-hivatal mint törv. szék f. é. oct. 15-ről 1086 sz. a. eső döt hirdet székelly udvarhelyi bérlő Szabó András összes vagyonára A követelések beadandók oda f. é. nov. 15-éig, tömeg gondozó ügyvéd dr. Hauszler v. helyettese dr. Lang ellen.

A sz. régeni cs. k. járás-hivatal mint törv. szék f. é. oct. 5-ről 2704 sz. a. tudatja, hogy Boér János elfoglalt 952 számú házat Sz. Régenben, Frustra Lászlónak tartozó 1153 eft. erejéig, f. é. nov. 5-kén d. e. 9-kor köz árverésen eladják.

A cs.-sz.-mártoni cs. k. járás-hivatal mint törv. szék f. é. oct. 12-ről 1395 sz. a. hogy cs.-sz.-imrei birtokos László Dénes vesztegetőnek van nyilvánítva. Gondozója László Sándor.

Urbérkárptólási tőke-utalványozás.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 24-ről 8898 sz. a. tudatja, hogy Balog Józsefnek kajlai birtoka után 1381 eft. 26 1/2 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 8-kaig. Tárgyalása 1858 feb. 10-kén d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 24-ről 8900 sz. a. tudatja, hogy Potyó Veronika Gyarmathi Józsefnek tamásfalvi birtoka után 260 eft. 54 1/2 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 8-kaig. Tárgyalása 1858 feb. 12-kén d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 24-ről 8900 sz. a. tudatja, hogy Gyarmathi Józsefnek topa-sz.-királyi birtoka után 1401 eft. 22 1/2 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. decem.

8-kaig. Tárgyalása 1858 február 12-n d. e. 9-kor.

A szász-város (Broos)-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 28-ről 3545 sz. a. tudatja, hogy 1) Kálmány Rozáliának godnesdi, kamarinesdi, mikanesdi és kecskedajai birtoka után 1390 eft. 56 1/4 kr. 2) Ribiczei Agnes öz. Rain N-nének almás-szelistyei és tataresdi birtoka után 133 eft. 22 1/4 kr. 3) Ribiczei Agnes eres N-nének ginesdi, tamasesdi és tataresdi birtoka után 375 eft. 52 1/4 kr. 4) Simonyi Antóniának aranyi birtoka után 142 eft. 5 kr. 5) Agh Istvánnak guraszádi, sztrettyei, bradacseli és f.-boji birtoka után 2444 eft. 17 1/4 kr. 6) Ferenczi Agnesnek tamasesdi birtoka után 351 eft. 31 1/4 kr. 7) Ribiczei n tálnak almás-szelistyei, tamasesdi, ginesdi és tataresdi birtoka után 578 eft. 31 1/4 kr. 8) Viski Sándornak tamasesdi és tataresdi birtoka után 314 eft. 3 1/4 kr. 9) Kassai Károlinának és Véronikának tamasesdi birtokuk után 228 eft. 29 1/4 kr. 10) Ribiczei Jánosnak almás-szelistyei és tataresdi birtoka után 261 eft. kárp. tőke és járuléka van utalványozva.

lőka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 28-ig. Tárgyalása 1858 1) márt. 1. d. e. 9 kor. 2) 3) márt. 2. d. e. 9-kor. 4) márt. 3. 5) márt. 4) 6) márt. 5. 7) márt. 8. 8) márt. 9. 9) márt. 10. 10) márt. 11-n d. e. 9-kor.

A szebeni orsz. cs. k. főtörv. szék f. é. oct. 5-ről 4509 sat. sz. a. tudatja, hogy 1) Kovács Rozália öz. Eperjesi Domokosnak oláh-ivánfalvi, vecserdi, bürkösi és mihályfalvi birtoka után 2216 eft. 47 kr. 2) G. Lén Józsefnek bürkösi birtoka után 1957 eft. 22 1/4 kr. 3) Nagy Józsefnek vecserdi birtoka után 267 eft. 3 1/4 kr. 4) zathmári Franciskának Kocsis Jánosnak bürkösi, vecserdi és oláh-ivánfalvi birtoka után 1230 eft. 5) Veres Zsuzsánna öz. b. Apor Mihálynak szárazpataki és peselneki birtoka után 36 eft. 58 1/4 kr kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 19-éig. Tárgyalása 1858 feb. 19-én d. e. 9-kor.

(276)
N. 4473. 1857.

(3—3)

Hirdetmény.

Az udvarhelyi cs. kir. járás-hivatal részről ezennel közhírre tétetik, miszerint kerületi város Székely-Udvarhely közönségéhez tartozó pálinka-árulási jog és a bortaxa f. hó az az oct. 29-kén delelőtti 10 órakor tartandó árverés után haszonbérbe adatik. —
A haszonbérlet tartand 1857-dik év 1-ső

novembertől kezdve 1858-dik év october végéig, azaz egy évig.

A haszonbérlethez hozzászólni kívánók 10% bánatpénzt kötelesek az árverező bizottmánynak kezébe letenni, mely a többet ígérőnek, mind addig benntartatik, míg a kivett haszonbér összeget biztosítandja, a többi árverezőnek pedig bánatpénzük az árverés bevégezése után rögtön vissza adatik.

A többi feltételek pedig hivatalos órák alatt a sz. udvarhelyi városi tanácsnál megláthatók. Sz.-Udvarhely, oct. 18-kán. 1857.

(279)
3691 sz. 1857.

(3—3)

Hirdetés.

A választi Csendár-kaszárnya fedeleinek be zsendelyeztetése, úgy szinte 11 ablakra a ki akasztó horgok megszerezése, továbbá egy tornác ki deszkázatlása a mondot kaszárnyában nyilvános árverés után e hó 31-dikén reggeli 10 órakor a kivesebbet ígérőnek ki fog adatni.

A kikiáltó-ár 676 frt. pp.

T. cz. vállalkozók a mondot üdöben magukat jelentetik 5/6 vádiúmmal és hatósági bizonyítvánnyal ellátva, hogy az felváltat kötelezettségnek akadály nélkül meg felelni képesek, hol aztán árverési feltételek tudokra fognak adatni.

Cs. kir. választi járás-hivatalól.

Bonczhida, oct. 22-kén, 1857.

Lucchi cs. kir. jár.-főnök.

MAGAN HIRDETÉSEK.

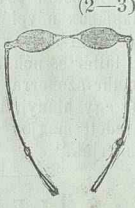
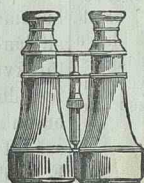
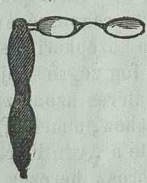
(280)

TANITVÁNYUL főlvetelik kereskedésembe oly ifju ki magyarul, németül olvasni s írni tud. Kolozsvárt, oct. 1857.

(2—6)

STEIN JÁNOS.

(273)

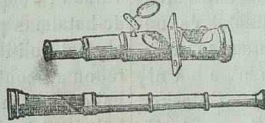
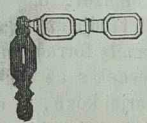

HEINRICH JOZSEF

Optikus és mechanikus,

ajánlja börtartalmu tárt, melyben kaphatók szarvesont, aczél- és aranyba foglalt, roron-eső és a legfinomabb (Wollaston tanár szerint metszett) jegeczüvegéből készített szemkinélő üvegek, azonkívül az általános kedvelt invisible szemüvegek, szkinvevő látóesők, távcsövek, kézi szemesövek, louppék, stercoscopok üvegekkel, rotatioi és inductioi előkészületek, mindenféle lég és hőmérők, folyadék-mérlegek, iránylók, általános napórák, rajzszerkek és más ezen tárgyra vágó szerzősök a legújtanósabb árokon.

Lakása Kolozsvárt, belső monostor-utca, Kriblj-ház, 192 szám.

A megtalálónak illő jutalom!

Négy példány egy photographp-képből, a mely egy cs. k. katonatisztet, két pöt és egy fut

ábrázolt, Verres fényképész ur lakától a b monostor- és szappanutcán át menve, a tulajdonos elvezetvén, a becsülletes megtalálónak, a ki azokat Stein J. ur könyvkereskedésbe leteszi, illő jutalom ígértetik.

(10)

MOLL

SEIDLITZI PORO.

(23—44)

Az utolsó párisi világműkiállításán a hivatalos Wiener-Zeitung szerint minden hasonló házi orvosszerkek felett egyes-egyedül méltatott jutalom-médallere. s a nemzetközi bíróság ezen souverain ítélete által megezőfolthatlan bizonyítvány van adva arról, hogy ezen készülmény minden kül- és belföldi ily-szerű készülményeket jószágával és becsességével felülmul.

Egyedüli központi szállító raktár: Bécsben a Gólya czimerü gyógyszer-tár, „Tuchlauben, a Wandl-hotellel szemben.

Egy bepecsételt satul ára: 1 ft. 12 kr. p. p., a melyhez pontos haszná-lásmódi utasítás van mellékelve, különböző nyelveken

Főraktár Kolozsvárt: RITTER TRAUGOTT özvegye gyógyszer-tára, b. Monostorutcában. Szászvárosban SPECH gyógyszerész-nél, Besz-terczén SZONGOTT, Déván BÜCHLERNÉL.

Ezen Seidlitz-porok, melyeket mindenütt számtalan példák és hosszas tapasztalás oly hasznosnak talált, hogy azok hire a birodalom határait túlszárnyalta. Hogy MOLL-féle Seidlitz-porok minő győgyerővel bírnak jelesen a gyomor-bajokban és szorulásokban, hogy minő segélyt nyujt a májbajokban, szorulásokban, aranyérben, szédülésben, szívdobogásban, vértolulásban, gyomorgörcsben, nyálkakórásban s különböző női betegségekben, azt megállapított tények bizonyítják, és számtalan ingerlékeny személyeknek nyujtott lényeges könnynyűlést és új tetterőt ezen szerkek okos használatá.

Ugyan ott mindig kapható: Csuka-máj olaj (Darrsch Leberthran-öl).

(277)

(2—3)

Hirdetés.

Alólírt ezennel jelenti a közönségnek, hogy a m. cs. kir. helytartóság engedélye következtében M. Vásarhelyt megnyitott magán-nő-növeldejében, a közönséges tanítása mellett a magyar, német és francia nyelvnek és minden női kézi munkálatoknak, rendkívüli egyezmény

után a zongorában, rajzban, táncban sat. tanítás adatik. Az intézetben leányok élelmezésére is elfogadtatnak. Bővebb tudósítást ad frankirozott levélbeni kérdésre az alólírt

GRÜNENWALD KÁROLINA, lakik az ebháton, 908 sz. alatt, I-ső emelet.